

حضور نیروهای نظامی آمریکا در عراق

ترامپ پس از سفر مخفیانه خود به عراق در دیدار با سربازان آمریکایی در ۶ دی ماه در پایگاه هوایی عین الاسد استان الانبار عراق تاکید کرد اگر لازم شد در سوریه کاری کنیم، می‌توانیم از پایگاه خود در عراق استفاده کنیم. بدین ترتیب آمریکا با تغییر تاکتیک، به حضور خود در منطقه ابعاد تازه ای داده که می‌تواند امنیت و منافع ملی جمهوری اسلامی ایران را بیش از پیش متاثر کند. ۴۷.

محسن مرادیان؛ استادیار دانشگاه عالی دفاع ملی

ابعاد حضور نیروهای نظامی آمریکا در عراق به صورت کامل دانسته نیست. در مورد شمار این نیروها اطلاع دقیقی نه از سوی دولت عراق و نه از جانب ایالات متحده منتشر نشده است. تخمین زده می‌شود که بیشتر از ۵۵۰۰ نظامی آمریکایی در ۱۲ پایگاه نظامی اصلی در خاک عراق مستقر هستند که ۵ پایگاه در کردستان عراق و ۷ پایگاه در بقیه نقاط این کشور قرار دارد. این پایگاه‌ها هم برای مقاصد آموزشی و هم برای مقاصد رزمی مورد استفاده قرار می‌گیرند. ترکیب این نیروها شامل نیروهایی از ارتش (نیروی زمینی)، تفنگداران دریایی، واحدهای عملیات ویژه نیروی دریایی و برخی عناصر اطلاعاتی است.

آمریکا در عراق هلیکوپترهای تهاجمی، گشت مسلح و ترابری دارد و هواپیماهای ترابری سنگین نظامی هم به این پایگاه‌ها رفت و آمد دارند؛ اما خبری از استقرار جت‌های جنگنده در عراق نیست. برای عملیات در عراق و دفاع از نیروهای آمریکایی مستقر در این کشور از پایگاه‌های نظامی در اردن، قطر، امارات متحده عربی و ترکیه و نیز از ناوهای هواپیمابر برای جنگنده‌های نیروی دریایی و ناوهای هجومی که جنگنده‌های عمود پرواز تفنگداران دریایی را حمل می‌کنند، استفاده می‌شود. البته هواپیماهای بدون سرنشین آمریکایی که مسلح هم هستند در این پایگاه‌ها استقرار دارند.

آمریکا برخی تجهیزات دفاع هوایی نزدیک از قبیل سیستم اونجر (موشک چندتایی استینگر با رادار) را در این پایگاه‌ها مستقر کرده اما سامانه دفاع هوایی بُرد بلند و ضد موشک مانند پاتریوت یا تاد را در عراق مستقر نساخته است. آمریکا در عراق دارای ادوات زرهی سبک، خودروهای حفاظت‌شده و مانند آن است؛ اما تانک و نفربرهای زرهی سنگین از نوع برادلی ندارد. لیکن نیروهای آمریکایی در الانبار مجهز به شماری ادوات توپخانه هستند از جمله توپ‌های ۱۵۵ میلیمتری غیر خودکشی و سامانه‌های راکت‌انداز هیمارس که بُرد مهمات هدایت ماهواره‌ای آن با سر جنگی که گاه تا ۲۲۷ کیلوگرم می‌رسد، ۳۰۰ کیلومتر است. مهم‌ترین نقطه تمرکز این نیروها در استان الانبار عراق و در مرز با سوریه است که پایگاه هوایی الاسد و کمپ نظامی حبانیه در اختیار نیروهای آمریکایی است. در بغداد، کمپ تاجی و کمپ ویکتوری، در

دهوک پایگاه اتروش، در اربیل پایگاه باشور، فرودگاه بین‌المللی اربیل و پایگاه حریر، پایگاه هوایی در صلاح‌الدین، پایگاه قیاره در نینوا و پایگاه رینج در کرکوک قابل استفاده نیروهای آمریکایی است. البته اهمیت و حضور در این پایگاه‌ها یکسان یا مداوم نیست و حسب ماموریت‌های آموزشی، مشورتی، حفاظتی یا رزمی متفاوت است. در منطقه الانبار این حضور بیشتر جنبه رزمی دارد در حالی که در بغداد و اربیل بیشتر جنبه حفاظتی داشته و در بقیه نقاط برای مستشاری و آموزش به نیروهای عراقی، بازدید و مانند آن صورت می‌گیرد.

می‌توان گفت که در حال حاضر، ارزش رزمی نیروهای آمریکایی در عراق به خودی خود چندان زیاد نیست. آن‌ها از نوع نیروهای ویژه‌ای هستند که برای عملیات شکار تروریست‌ها یا شناسایی و هدایت آتش هوایر مناسب می‌باشند. از آنها به تنهایی کاری ساخته نیست؛ ولی اگر از آسمان به وسیله جنگنده‌های نیروی هوایی، دریایی یا تفنگداران دریایی حمایت شوند؛ مقابله با آنان به سادگی نخواهد بود؛ با این حال آسیب‌پذیری آنان زیاد است. پشتیبانی هوایی بر اثر مسائل جوی در عراق (به خصوص طوفان‌های مکرر شن) همیشگی نیست. به علاوه به سبب نبود دفاع موشکی و هوایی قابل توجه، به شدت در برابر حملات راکتی و موشکی آسیب‌پذیرند. اما همانطور که گفته شد، آمریکا در حال انتقال نیروهای خود از سوریه به عراق است. شمار این نیروها فعلاً کم است و مجموعاً ۲۰۰۰ تا ۲۵۰۰ نیروی آمریکایی از سوریه به عراق منتقل خواهند شد. این نیروها مجهز به تجهیزات سبک بوده و دارای نقش مشابه در عملیات رزمی یعنی هدایت آتش هوایر یا توپخانه، عملیات ویژه و شناسایی هستند. با اضافه شدن آنان به دیگر نیروهای آمریکا در عراق، موازنه نظامی در منطقه تغییر چندانی نخواهد یافت و فعلاً جای نگرانی ندارد. اما آنچه جای نگرانی دارد این است که آمریکا برای استقرار این نیروهای جدید که عنوان تحت نظر داشتن ایران هم به آن افزوده است، در اندیشه گشایش پایگاه‌های نظامی جدید در عراق است که در این راستا دو پایگاه جدید در نزدیکی مرز عراق و سوریه و یک پایگاه را در کردستان عراق مکان‌یابی نموده و احداث پایگاه‌های جدید را در دست بررسی دارد.

مشکل اساسی آمریکا در توسعه یا حتی حفظ حضور نظامیش در عراق، رضایت بغداد برای ماندن نیروهای آمریکایی است. ترس اصلی عراق آن است که محیط این کشور صحنه رویارویی میان ایران و آمریکا شود. شایعات مختلف حاکی از آن است که اگر آمریکا از جانب نیروهای نیابتی ایران مورد حمله قرار گیرد، به تلافی جویی وسیع علیه تهران دست خواهد زد. این تلافی جویی نیز در خاک ایران رخ خواهد داد. در این رابطه رویترز گزارش داده است که جان بولتون مشاور امنیت ملی ترامپ درصدد بوده که حمله خمپاره‌ای به سفارت آمریکا در بغداد را به ایران منتسب کرده و از آن بهانه‌ای برای حمله نظامی به جمهوری اسلامی فراهم سازد.

ایران بخت زیادی برای اعمال نفوذ سیاسی در عراق برای بیرون راندن آمریکا ندارد. نخبگان سیاسی عراق حتی آنان که دوستان ایران هستند اما برای خود قائل به استقلال تصمیم می‌باشند، بر این باورند که عراق نباید میان ایران و آمریکا، با منطقی یا این یا آن () عمل کند. بلکه باید بکوشد منافع خود را که در رابطه با هر دو کشور است حفظ کند.

اخراج نیروهای آمریکا از عراق با توجه به تجربه قدرت‌گرفتن داعش در سال ۲۰۱۴ و ترس از بازگشت بی‌ثباتی در عراق

و نیز با توجه به خریدهای نظامی وسیع عراق از آمریکا (مانند جنگنده‌های اف-۱۶، تانک و توپ) گزینه‌ای بسیار سخت است. به علاوه این اخراج می‌تواند به اعمال تحریم‌های آمریکا علیه عراق منتهی شود. تحریمی که در صورت اجرا، آشوب تمام عیار در این کشور به پا خواهد کرد. از این گذشته، جریان‌های داخلی عراق هم دچار اختلافات وسیعی هستند. اوس الخفاجی فرمانده گردان ابوالفضل عباس یکی از شاخه‌های حشدالشعبی بعد از انتقاد از ایران بازداشت شده است. انتقاد از ایران هم بیشتر شده و واضح‌تر شنیده می‌شود. ترس از این مسئله که اسرائیل هم به اهداف مقاومت در عراق حمله کند مکرراً از سوی آمریکا مطرح شده که اگر عراق می‌خواهد خاکش همچون سوریه محل تاخت و تاز جنگنده‌های اسرائیلی قرار نگیرد چاره‌ای جز ادامه حضور آمریکا در عراق نخواهد داشت.

حضور آمریکا با توجه به آنچه گفته شد، اگر جنبه انجام اقدامات پنهان و دسیسه نداشته باشد جنبه نمادین قابل توجهی دارد. این حضور می‌تواند زمینه مناسب برای اقدامات آتی در رابطه با ایران را فراهم آورد. گرچه در داخل عراق هیچ جریانی حتی دشمنان جمهوری اسلامی خواهان آن نیست که این کشور بدل به پلی برای ضربه‌زدن به ایران شود.

انتقال نیروهای آمریکایی از سوریه به عراق نشان می‌دهد که آمریکایی‌ها تمایلی برای خروج از منطقه نداشته و احتمالاً درصدد گسترش حضور خود در عراق و ایجاد پایگاه‌های دائمی می‌باشند. با این وجود در حال حاضر، ارزش رزمی نیروهای آمریکایی در عراق زیاد نیست و موازنه نظامی در منطقه تغییر چندانی نیافته و فعلاً جای نگرانی ندارد. اما آنچه جای نگرانی دارد این است که آمریکا برای استقرار نیروهای جدید خود، در اندیشه گشایش پایگاه‌های نظامی جدید در عراق است که در این راستا دو پایگاه جدید در نزدیکی مرز سوریه و یک پایگاه را در کردستان عراق مکان یابی نموده و احداث پایگاه‌های جدید را در دست بررسی دارد.

تهدید مهم و اصلی برای ایران، نه حضور نیروهای نظامی آمریکا در عراق؛ بلکه بدل شدن این حضور به عاملی برای تحریک و بهانه جویی است. در این رابطه احتمال دارد (هرچند اندک) که آمریکا دست به یک عملیات پرچم دروغین در عراق زده و مسئولیت آن را به گردن ایران گذارد. در عین حال ممکن است حوادثی خارج از کنترل و به صورت هماهنگ نشده رخ دهند که موجب بهانه جویی آمریکا گردند. لذا ایران باید به شدت مراقبت باشد که تحرک گروه‌های نزدیک به خود یعنی حشدالشعبی و سایر گروه‌های مقاومت، از کنترل خارج نشود و به صورت هماهنگ نشده اقدامی صورت نگیرد. باید توجه داشت که هرگونه بی‌انضباطی، خودسری، عدم هماهنگی یا ماجراجویی و حتی اظهارات تند می‌تواند مورد سواستفاده و بهره برداری عناصر جنگ طلب در آمریکا قرار گیرد.

در مجموع، از دیدگاه نویسندگان این سطور به عنوان تحلیلگر نظامی، آنچه در ادبیات نظامی به عنوان قرائن و شواهد تک شناخته می‌شود، فعلاً در منطقه و جابجایی نیروهای آمریکایی به عراق و ورود ناو هواپیمابر آمریکایی به خلیج فارس مشاهده نمی‌شود؛ با این حال حضور نیروهای نظامی آمریکا و افزایش پایگاه‌های آن در عراق جای نگرانی دارد.

برای دریافت و مطالعه متن کامل این گزارش از لینک دانلود زیر استفاده کنید.